

STICHTING
STAMBOEK RONDE- EN PLATBODEMJACHTEN

BESCHERMVROUWE H.K.H. PRINSES BEATRIX

WASSENAAR,

PRINSENWEG 79 • TEL. (01751) 2707

GIRO NR. 531201

J A A R V E R S L A G
van de Secretaris over 1967.

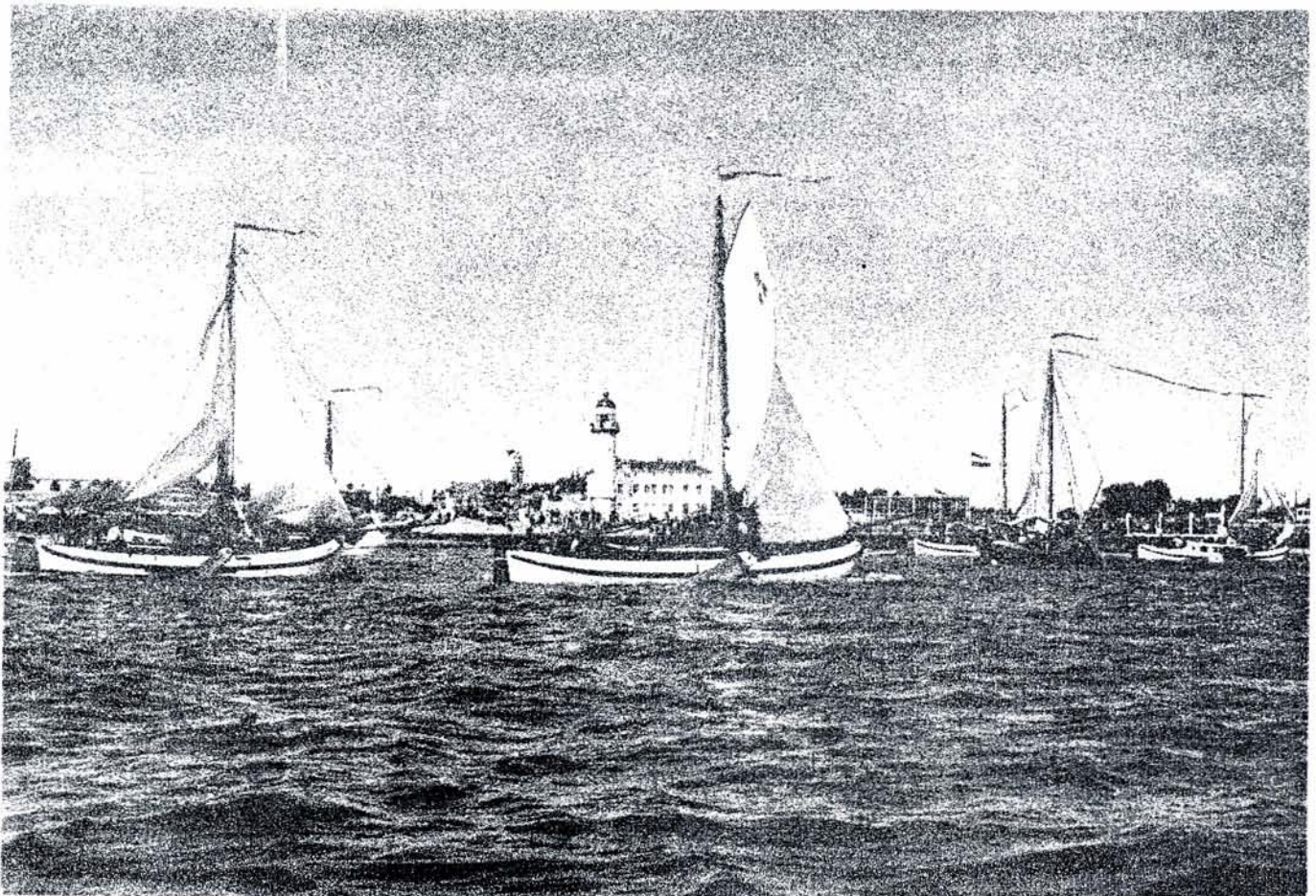

foto Oppenheim

Admiraalzeilen te Hellevoetsluis

Het 300 jaar geleden gegeven bevel van Johan de Witt aan de Nederlandse vloot om de gegeven orders "met vlijt ende naerstichheidt" te executeren, bleek in de avond van Vrijdag, 14 Juli 1667 nog niets van zijn opwekkende kracht te hebben verloren. Toen op die gedenkwaardige avond een groot aantal ronde- en platbodemjachten bij een stevige, wat al te stevige bries de slag bij Chatham deed herleven, bracht dit een schouwspel, enig in zijn soort, dat, om de woorden van een geschiedschrijver te gebruiken "zich wel laat verbeelden, maar nauwelijks beschrijven".

"Het gewoel van talloze jachten, sloepen en boten, die met elkaar wedijveren, het eerst bij de vijand te komen; de branders welke met hun vuur tussen de schepen zwerven; het gebulder van het geschut; het knallen van het schietgeweer; het gebazuin der trompetten; het roeren der trommen; het hoera der aanvallers; het gekraak der brandende schepen (nou ja, maar het scheelde toch niet veel!); - dit alles leverde een schouwspel op, enig in zijn soort, waarvan de (Stichtings)geschiedenis nog geen voorbeeld opleverde .....

Het was ongetwijfeld met een zucht van voldoening en van verlichting, dat deelnemers en intens meelevende toeschouwers na afloop van het driekwartier durende heftige gevecht terugkeerden naar de oude veste Hellevoetsluis en zich bij het Stadhuis verzamelden. Daar op het bordes werden de winnaars gehuldigd, gouden ketenen en bekens aan hen uitgereikt. Op hun beurt trachtten zij, in meer of minder goed onthouden bewoordingen, den volke kond te doen van de diepste beroerselen hunner ziel na de glorierijke overwinning. Dit alles op voortreffelijke wijze omlijst door de muziek van de Mariniers Kapel, wier Taptoe aan het eind misschien niet met de vereiste stilte, maar wel met de nodige aandacht werd beluisterd.

Het wordt voor Uw secretaris overigens steeds moeilijker een verslag van een zomerreunie samen te stellen, omdat telkenmale opnieuw loftuitingen in nog sterker overtreffende trap dan het voorgaande jaar moeten worden gezocht om het succes van een dergelijke reunie te beschrijven.

Toen de eerste plannen ontstonden om naar Hellevoetsluis te gaan, rees er bij velen twijfel aan de juistheid van deze keuze: het was ver weg; er leek betrekkelijk weinig accommodatie te zijn; het Haringvliet zou bij een beetje wind een onherbergzaam water kunnen worden; zouden er wel voldoende deelnemers komen?

Hoe anders is dit alles uitgekomen. Het Haringvliet bleek een prachtig zeilwater te kunnen zijn; de accommodatie in Hellevoetsluis was, dank zij de medewerking van velen, uitstekend; wij hadden het mooiste weer, dat wij ons konden verlangen en het aantal deelnemende schepen was opnieuw groot.

Het was zelfs zulk buitengewoon zeilweer, dat op de eerste dag van de reunie van de meer dan 100 schepen, die naar buiten voeren, slechts 2 het voorgenomen bezoek aan de Haringvlietsluizen brachten. Dat waren de schepen van Uw voorzitter en secretaris, die nu eenmaal allebei "dienst" hadden. De anderen verkozen begrijpelijkerwijs volop te profiteren van de geboden kans tot een lange zeiltocht.

Bij het admiraalzeilen op de tweede dag stond de wind iets meer door en daardoor bleken de manoeuvres nog moeilijker uit te voeren dan gewoonlijk. Ook het zeilen op stroom bleek verschillende deelnemers voor onverwachte problemen te stellen.

Het is overigens altijd weer een uniek gezicht een dergelijke grote vloot van ronde en platbodemjachten, ingedeeld in zoveel mogelijk gelijksoortige eskaders, op het admiraalschip te zien afstevenen. Een schip komt nu eenmaal het best tot zijn recht onder zeil en daarvoor waren dit jaar alle weersomstandigheden gunstig: wind, zon en water.

Echter ook dit jaar in Hellevoetsluis - en dit eveneens is een helaas telkens terugkomende opmerking in de jaarverslagen - was het resultaat toch niet geheel bevredigend en had het nog veel beter gekund.

Het blijkt steeds weer dat de ervaring van de scheepskapiteins en ook wel van eskadercommandanten nog niet voldoende groot is om de juiste onderlinge afstand te bewaren en een goed gesloten verband te handhaven. Daardoor ontstaat soms een wat rommelige indruk, die zou kunnen worden vermeden, indien een ieder zich meer zou willen realiseren, dat een geslaagde manoeuvre bij het admiraalzeilen het beste bewijs vormt voor de bekwaamheden van de schippers en hun bemanning.

Na een allerplezierigste ontvangst door Burgemeester en Wethouders in het pas gerestaureerde Raadhuis, vond de traditionele maaltijd plaats in een autobushal, die op geslaagde wijze in een gezellige ruimte was omgetoverd. De stemming en het genotene was als vanouds voortreffelijk.

De W.H. de Vos-prijs, het zilveren model van de Lemsteraak "Onrust" werd uitgereikt aan Ds. J. Matzer van Bloois uit Groningen op grond van de navolgende overwegingen:

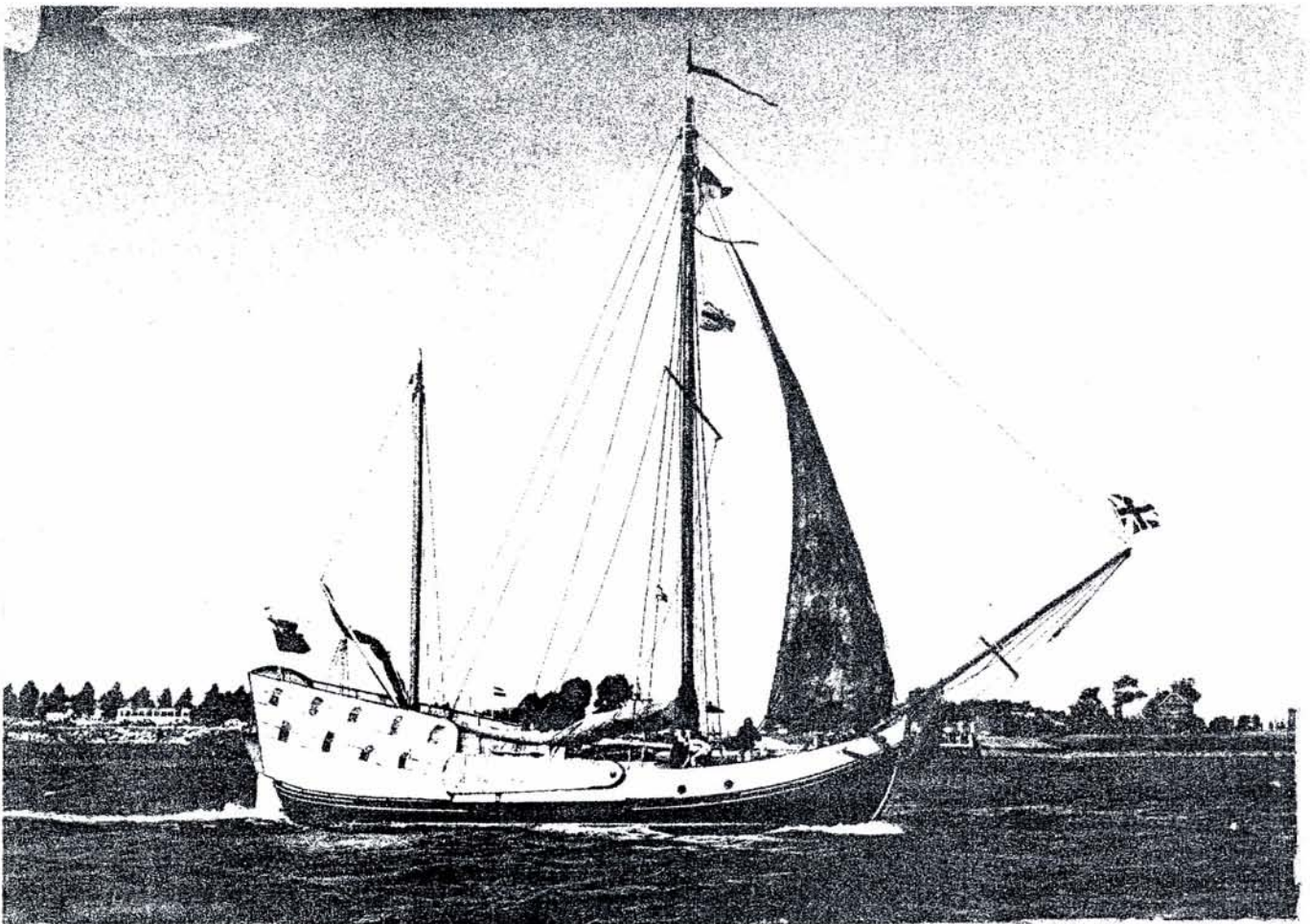
"Ds. J. Matzer van Bloois te Groningen heeft zich bijzonder verdienstelijk gemaakt voor het door de Stichting nagestreefde doel

- door zijn uitgebreide kennis van het oud-vaderlandse schip en van het oude scheepmakersambacht herhaaldelijk in de praktijk toe te passen bij door hem zelf ontworpen en gebouwde schepen;
- door in vele publicaties, met name in de Waterkampioen, de aandacht te vestigen op bepaalde bijzonderheden, die zowel bij het zeilen met als bij het bouwen van onze oude schepen van belang zijn;
- door anderen - beroepsbouwers en amateurs, jachtzeilers en skûtsjeschippers - met raad en daad bij de bouw en bij het zeilen bij te staan;
- door als lid van een door de Stichting ingestelde commissie te hebben bijgedragen tot het formuleren van de eisen, waaraan een rond- of platbodemjacht moet voldoen om in het Stamboek te worden opgenomen.

De lange-afstandbeker ging eveneens naar Groningen en werd uitgereikt aan de heer W.K. Brouwer, die met zijn tjalk "Monte Christo" de tocht naar Hellevoetsluis had ondernomen. Hoe groot die afstand wel was, realiseerde hij zich pas goed toen hij na afloop van de reunie in geforceerd tempo naar het hoge Noorden terug moest.

Een bijzondere prestatie op de lange afstand leverde ook de heer van der Kamp. Met zijn zelfgebouwd schouwtje "Betelgeuze", slechts 4.97 m lang, voer hij op z'n eentje van de Voorst (in de N.O.polder) naar Hellevoetsluis, om na afloop van de reunie welgemoed de terugreis ook weer alleen te ondernemen. Of het komt door de ervaringen tijdens deze tocht opgedaan, weet ik niet, maar een feit is dat hij vertelde thans van plan te zijn zèlf niets minder dan een schokker te gaan bouwen !

Vermeldenswaard is zeer zeker ook de geestige toespraak van een onzer Engelse gasten, Brigadier-General Chichester-Cook. Deze organisator van de "River Medway Dutch Week" en voortreffelijk gastheer van de naar Chatham overgestoken Hollandse zeilers, stelde onder meer voor in Engeland een soort afdeling van de Stichting in het leven te roepen. Er is immers in Engeland veel belangstelling voor onze oud-Nederlandse scheepstypen, er zijn heel wat Nederlandse schepen en door het in het leven roepen van een eenvoudige organisatie zou wellicht de belangstelling, de kennis en de zorg voor die schepen nog meer kunnen worden gestimuleerd.

Des generaals verbazing over het feit dat de Nederlanders bij deze tocht naar Chatham een "Royal Charles" "made in Belgium" veroverden, kon slechts ons aller bewondering vergroten voor de schitterende wijze, waarop de "Antigoon" tot een 17e eeuwse spiegelschip was verbouwd.

De Watersportvereniging "Haringvliet" organiseerde op de laatste dag het onderlinge hardzeilen. Er werd fel en enthousiast om de eer gestreden, een strijd, die, beheerst door de eenvoudige regels van goed zeemanschap en sportiviteit, alsmede uiteraard het wedstrijdreglement, ten doel had de grootst mogelijke snelheid uit het schip te halen, zonder gebruik te maken van allerlei spitsvondigheden, waartoe het wedstrijdreglement wellicht de mogelijkheid biedt, maar die bij ronde en platbodemjachten niet te pas komen en met "hard-zeilen" in de werkelijke betekenis van het woord ook niets te maken hebben.

Het mooiste moment vormde voor mij het ogenblik, dat de inmiddels dicht aaneengeschoven vloot het verst verwijderde merkpunt van de baan bij de Haringvlietsluizen rondde en daarop voor de wind terugvoer. Het was een niet te vergeten gezicht deze vloot van blank gelakte of glanzend geverfde schepen te zien aankomen, de zeilen wijd uitstaande, het koperwerk glinsterend in het zonlicht en op de achtergrond de machtige constructie van de sluisen.

Dat bij de prijsuitreiking bleek, dat alle Bestuursleden ieder in hun klasse een van de prijzen had veroverd, gaf aanleiding tot een hartelijk applaus, en uiteraard goedmoedige spot.

Zo kwam ook weer een einde aan deze zomerreunie. Er rest een woord van hartelijke dank aan de velen, die aan het welslagen ervan hebben medegewerkt. Allereerst de heren van Waning, Frets en de Waard, die het gehele waterspel in elkaar hebben gezet. Zowel de voorbereiding als de uitvoering van de plannen brachten ongelooflijke hoeveelheden werk met zich mede, waarvoor de zo geslaagde uitvoering van de "slag" de beste beloning vormde.

De oude costuums waren fraaiër en meer in trek dan ooit te voren. Zowel het uitreiken als het innemen liep dit maal bijzonder vlot dank zij de speciale gaven, die Mevrouw Goldman en Mevrouw van Wulfften Palthe in dit opzicht demonstreerden.

Een woord van hulde verdient ook de jongeren-afdeling. Als adviseurs bij de slag en op velerlei andere wijze hebben zij zich verdienstelijk gemaakt. Bij de jongsten onder deze jongeren was er echter één bramziggertje, dat ik niet gauw zal vergeten: Sjoerd. Drie turven hoog, maar met een niet te stuiten energie en vrijmoedigheid was hij van het

begin tot het eind in touw en had de reunie van zijn leven (en een gat in zijn pijamabroek).

Voor de medewerking, die wij van de Burgemeester en van het Gemeentebestuur ontvingen, zijn wij zeer erkentelijk. De Koninklijke Marine, de Rijkswaterstaat, de Brandweer, de Waterpadvinders, de Watersport Vereniging "Haringvliet", de Hellevoetse gemeenschap, zij allen hebben tot het slagen van deze reunie bijgedragen.

Een heel apart woord van dank geldt de heer de Jong van de Delta-combinatie. Misschien was het omdat hij zijn eigen Volendammer kwak in Monnickendam had gelaten, dat hij nu met enorme bakken en kranen manoeuvreerde alsof het bijbootjes waren, maar zonder zijn talent om voor ieder probleem prompt een oplossing te vinden, was de reunie nimmer zo vlot verlopen.

Tenslotte, en zeker niet in de laatste plaats, dank aan de onovertroffen "bezetting" van het informatiekantoor: de heren Kok en van der Plas. Wist U overigens, dat op dit informatiekantoor, naast het vele administratieve werk, voor meer dan f 1.000.- werd verkocht aan blokken met buitenbeslag? En nu wij het toch over financiën hebben, is het wellicht goed een enkele mededeling te doen over de financiële zijde van een zomerreunie. Welnu, de totaaluitgaven voor de Stichting te Hellevoetsluis hebben bedragen f 15.500.-, waartegenover aan inkomsten werd ontvangen f 10.500.-

* * * * *

Chronologisch had dit verslag uiteraard dienen te beginnen met de winterreunie in het Marine Etablissement te Amsterdam. Voor de gastvrijheid en de medewerking van de Commandant Maritieme Middelen daarbij ondervonden, zijn wij ten zeerste dankbaar.

Ook voor de winterreunie geldt, dat wij de overtreffende trap opnieuw moeten gebruiken: er waren niet minder dan 530 deelnemers aanwezig, welk groot gezelschap de ruime zalen van de Marinekantine - indirect resultaat van de Amsterdamse tunnelbouw - spoedig vulde met een genoeglijke en gezellige sfeer.

Of dit grote aantal deelnemers te danken was aan het feit dat wij 's lands hoofdstad als plaats van bijeenkomst hadden uitgekozen dan wel aan het feit dat de film "Van Klik tot Kluiver" ten doop werd gehouden zij buiten beschouwing gelaten. Deze Stichtingsfilm werd in ieder geval met veel waardering door het gezelschap ontvangen en bij beide vertoningen, die op die middag werden gegeven, was de bioscoopzaal geheel gevuld.

Aan het tot stand komen van de film zelf zou een apart verhaal te wijden zijn. Vermeld zij slechts dat het voor alle direct daarbij betrokkenen een pak van het hart was toen op de avond voor de dag van vertoning met het laatste vliegtuig uit Londen de afgewerkte copie nog net op tijd in ons land arriveerde.

Aan de heer J.E. van der Dussen, de man die met een aantal anderen, waaronder wij in het bijzonder de heer van Gils willen noemen, de camera hanteerde en de gehele montage van de film verzorgde, werd als waardering voor zijn werk de Van Waning-prijs uitgereikt. Deze wisselprijs, bestaande uit een prachtig besneden mastwortel met scheerhout en wimpel, werd op 9 Juli 1966 door de heer van Waning ingesteld ter gelegenheid van zijn aftreden als voorzitter van de Stichting. De prijs heeft ten doel de actieve belangstelling te bevorderen voor waterfeesten naar oud-Nederlandse traditie in het algemeen en die van de zomerreünieën van de Stichting in het bijzonder, waarbij onder anderen het vervaardigen van een film wordt beschouwd als een prestatie, die dit doel kan dienen.

Uw secretaris, die zich bij de film met de voor hem nieuwe taak van "regisseur" zag belast, ontving uit de handen van de voorzitter een prachtig boekwerk over de grote zeeslagen, die de maritieme historie heeft gekend.

Het is hier de plaats om nogmaals al de instanties, bedrijven en "vrienden van het Ronde en platbodemjacht" te bedanken voor hun steun bij de financiering van onze film.

Het was ook bij deze winterreunie, dat de jongeren-afdeling zich voor het eerst naar buiten presenteerde. Bij de zomerreunie heeft deze enthousiaste groep, zoals vermeld, reeds ten volle haar bestaansrecht bewezen. Het bestuur heeft bovendien de niet geringe taak op zich genomen, alle gegevens van de in het Stamboek ingeschreven schepen in een kaartsysteem te verwerken, terwijl ook het plan bestaat de geschiedenis van een aantal oude werven uit te zoeken en het hardzeilen onder de jongeren te stimuleren. De eerste eigen jongerenreunie, in de herfstvacantie gehouden in de oude Drommedaris van Enkhuizen, overtrof ieders verwachtingen. Ons bestuurslid, Drs Vroom, ontving de deelnemers in het Zuiderzeemuseum, waarover hij velerlei wetenswaardigs vertelde.

Voor een zeer aandachtig gehoor bewees Ds. Matzer van Bloois des avonds nogmaals de onovertroffen eigenschappen van het ronde en platbodemjacht, en misschien was het mede daardoor, dat de vertoonde films dermate intens werden beleefd, dat midden in de nacht in de - eindelijk-muisstille slaapzaal plotseling zachtens werd gemompeld...." en de zee was niet meer".

De Criteria-Commissie, bestaande uit de heren Ds. J. Matzer van Bloois, W. de Vries Lentsch Jr. en P. Zwiers, heeft in de loop van dit jaar haar voorlopig advies aan het Bestuur uitgebracht inzake de eisen, waaraan een schip moet voldoen om in het Stamboek te kunnen worden opgenomen.

Terecht stelt de Commissie daarbij, dat het vaststellen van deze eisen alleen binnen bepaalde grenzen mogelijk is, omdat een echt oud-vaderlands schip nu eenmaal steeds een individueel karakter heeft. Er dient evenwel voor te worden gezorgd, zo stelt de Commissie verder, dat te ruime interpretaties worden voorkomen, omdat de Stichting immers ten doel heeft het echte oude zoveel mogelijk te bewaren.

Van een groot aantal vrienden werd een soms zeer uitvoerig commentaar op het voorlopige advies ontvangen, hetgeen tot verdieping van het inzicht in dit moeilijke probleem heeft geleid.

Overleg over dit onderwerp met de K.V.N.W.V. is gaande, omdat de Stichting tracht te bereiken, dat de eisen die gelden voor inschrijving in de wedstrijdklasse ronde- en platbodemjachten van het Verbond zo veel mogelijk parallel lopen met de Criteria van de Stichting. Dat de inschrijving in het Stamboek werkelijk een "vraagstuk" vormt, blijkt ook uit het feit dat onlangs een promovendus aan de Utrechtse Universiteit, de heer A.C.E. Wessels, er een academische stelling aan wijdde, luidende: "Het enige criterium voor opname van een scheepstype in het Stamboek Ronde- en Platbodemjachten dient te zijn dat dit type beschouwd kan worden als een schakel in de natuurlijke ontwikkeling van deze categorie schepen".

Overigens vormen ronde- en platbodemjachten meer het onderwerp van stellingen in proefschriften. In 1962 stelde de heer W.H. Dudok van Heel dat "analoog aan de wijze waarop de Vollenhovense Bola is ontstaan uit de kleine Vollenhovense schokker, de Blazer lijkt te zijn voortgekomen uit de grote schokkers, welke in de zeegeten en het kustgebied in gebruik waren".

Aan de Groningse Universiteit verdedigde in 1964 de heer F. Verhage de stelling dat "wedstrijden voor ronde- en platbodemschepen (o.a. skûtsjesilen) meer een behendigheids- dan een snelheidskarakter dienen te hebben".

Indien deze stellingen eens in een winterreunie aan de orde gesteld zouden worden, zou zulks naar mijn verwachting heel wat stof tot discussie geven!

De heer Ir. J. Loeff trok zich dit jaar als bestuurslid van de Stichting terug, waarop de Koninklijke Nederlandsche Zeil- en Roei-vereiniging de heer J.F. Dudok van Heel als vertegenwoordiger in het Stichtingsbestuur aanwees.

De bijzondere verdiensten van de heer Loeff voor de watersport in het algemeen zijn bekend. Voor de ronde- en platbodemjachten zijn deze

verdiensten niet minder groot. Als eigenaar van de "Goetzee" en in zijn functie als hoofdredacteur van de Waterkampioen heeft hij steeds de fakkel voor het oud-Nederlandse schip hoog gehouden en zijn kennis daaromtrent in wijde kring uitgedragen.

Het aantal inschrijvingen in het Stamboek blijft zich in opgaande lijn bewegen. Op dit ogenblik bedraagt het aantal ingeschreven jachten: 642.

Met dankbaarheid kan worden geconstateerd, dat het gereedkomen van de film "Van Klik tot Kluiver" en van het advies van de Criteria-Commissie enerzijds en de bijzondere sfeer en gezelligheid van de winter- en zomerreünie anderzijds ook dit jaar opnieuw illustreren, dat de Stichting er in slaagt het ideale en het genoeglijke op ideale wijze te combineren.

* * * * *

VAN KLIK TOT KLUIVER

Bij de laatste winterreunie van de Stichting Stanboek Ronde en Platbodemjachten werd de bezoeker direct getroffen door de bijzondere sfeer, die alle bijeenkomsten van de Stichting kenmerkt. Het aantal deelnemers was verbluffend groot, maar desondanks was een duidelijke band, een duidelijke saamhorigheid tussen de meer dan 500 aanwezigen merkbaar. Zeilers onder elkaar hebben steeds snel contact, maar hier neemt het ^{in klikking} ~~begrip~~ ^{Schip} zelf een geheel eigen plaats in en vormt een nimmer opdrogende bron voor gesprek en bespiegeling.

Voorzitter Waller formuleerde het in zijn toespraak zo duidelijk, toen hij stelde, dat de eigenaar van een rond of platbodemjacht leeft voor z'n schip, waaraan hij z'n tijd, z'n aandacht, z'n liefde en een (dikwijls te) groot deel van zijn portemonnaie geeft

Om dezelfde reden heb ik de film "Van Klik tot Kluisver" zo bijzonder gewaardeerd omdat hier voor het eerst een zeilfilm werd vertoond, waarbij de aandacht werkelijk op het schip was gericht. En waar een zeilmanceuvre inderdaad volledig werd uitgevoerd. Het plaatsen van de schepen tegen de achtergrond van onze maritieme historie onderstreept bovendien zo treffend, dat ronde en platbodemjachten exponenten zijn van deze historie en deze traditie, die de Stichting op iedere reunie tot nieuw leven tracht te wekken.

De steeds groeiende belangstelling voor deze reünies, ook van de kant van de "jongeren" - die een eigen groep in het leven hebben geroepen - bewijst hoezeer dit wordt gewaardeerd.

De Stichting heeft in haar betrekkelijk korte bestaan reeds bijzonder veel gedaan en kunnen bereiken. Deze film, waarin een

kostelijk stuk traditie en scheenheid werd vastgelegd, betekent een nieuwe stap.

In het wat dorre verslag in de vorige "Waterkampioen" miste ik de wezenlijke trekken die de reünies van de Stichting en deze film kenmerken. Vandaar dit stuk.